

Linberedning i gamla tider.

Skinner från min egen uppväxttid, en del från grän-
 nen Skåne - Småland, och en del från Luggudds hä-
räd. — I den gamla almanackan fanns en dag på vå-
 ren som hette Rogatus. På den dagen skulle enligt gam-
 mal tradition linet sä, för att det skulle bli ruggigt.
 När man sådde brukade den som sådde om fröet
 och jorden, gräva ned kokets ägg, kakor andra godsaker
samt silvren i fröet, för att det skulle bli suvmod
 härbt. Den som sådde fröet, t. u. om det var tyd hjäl-
 fick me äta upp alla godsakerna. Silvret skulle läm-
 nas tillbaka till ägaren. Den gamla brukade för att
 kunna se hur högt limet blev, sätta en käpp i en
myrstack. Så högt myrarna nu kryp upp på käppen
 så högt trodde den limet blev. — I vanliga fall fick
 jagar på gårdar ett litet "koralan", som ingick i
 lönn. — Vid midsommartiden skulle limet lukas.
 Det fick gå mycket försiktigt till. Enligt ett ord
 står skulle den bli gulbrunt, som ryckte upp bara
 en enda linplanta. Ibland brukade lynn "moror"
 komma samman och luka limet. Då bjöds på så my-
 ket gott som kunnat förmåddes, "lukegilla". — Efter mid-
 sommar blommar limet så "koralan" skur blätt och
 grannt långa vägar. — Nu fick limet vära i lugn och
 ro till sist i september då det skulle skördas, vilket
 tillgick så att limet rycktes upp med rötterna,

i små fättar som lades om vartannat till källare och
bände sammas med kaln. Källarna sattes sedan på
stolar, så k. krakae, till att torka. När limet var väl
torrt, togs det in och rygades, vilket gick så till, att det
stogs över en linrya, så att fjöknopparna föll av,
vilka sedan torkades och renades till fjö som såddes
nästa vår. Linryan hade formen av en grov träkam
och fästes på ett bord eller en bänk. Sedan breddas
limet ut tunt i långa rader på sådesstubb eller
ängar, till att rötas. När nu limet hade tagat till
rötning i omkring 3 veckor, samlades det tillhops med
en räffa i stora fång och togs in i bytestugan eller
"barkuar", där det breddas ut på breda ryllor eller "lavas".
Sedan eldades i "barkuagruva", ett par tre dagar, så
det blev en intensiv värm, så limet blev skört och
skävorna lätt gingo sönder. Det arbetet skyddas alltid
någon på stället själv om, och anförordades aldrig
åt någon annan. - Tredje dags kväll, eller då limet
var riktigt genomvämt, samlades byns män och
drängar till "bydegilla". Först bjöds på kepp med
dopp, som höjades alla glada och belåtna till bytestugan,
vilken var gemensam för hela byn, och låg
lite avsidt från gårdarna, på grund av eldfaran.
Var och en hade medfört en "bräka", och nu höjades
arbetet med stor muntubel. En gammal gumma brukade
alltid bära ut någon stora fånga lin, till var
och en av "bydmannarna", allteftan som arbetet gick
undrar.

Gumman gick ofta under benämning "bastukäring" eller "bastukett". Då byttingar var över och mammorna genomrätta lämnade byttingarna, väntade dem att dröpligt kallas på gårdar. När den redan gick hem från byttingillet, vilket vanligen inte inträffade förrän på morgonen, gjorde morarna och pigorna sig i ordning, för att gå och skäkta linnet på så kallade skäktstolar, vilka bestod av en ~~rad~~ uppriktstående bräda, något utskolad i överta änden. Över denna bräda hölls lintottarna med vänstra handen och bearbetades med "skäktstiel", så det blev fritt från skävar. Det som då föll till golvet kallades för "skäktfall". - Skäktstia var man ofta som gnyddas i gårdar och stugor på landet. - Liksom mammorna hade byttingillet hade morarna "skäktgille" och eftersom deras arbete började på morgonen var gillet slut på kvällen. - Nu återstod käcklingar, vilket gick så till att man slog linnat över en käckla, en rund bräda med långa jämbaggar i. Det som fastnads i käcklan kallades blåror, och det som, och det som blev kvar i handen för tågor, det finaste linnat. - Nu var linnat färdigt att spinna. Man på stället spinn alltid sjätte tågarna. Det fina tåggarnet användes till att väva dräll av, eller annan finare linnväv. Dötterna eller pigorna brukade spinna blånarna som användes till handduksväv, lakanväv eller dylikt. Den unga flickorna som skulle lära sig spinna fick börja med

4)
att spinna "skäthfall". Dom blev ofta utslatta för
åtlöje från de äldres sida som brukade säga: "Det du
^{Talesätt} spinne, bli somt som kuddhår och somt som hästa-
lår." Skäthfallsgarnet användes till säckar, madrasser
och grove saku. Spinningen brukade vara avslutad
på våren - Nu återstod att lyfte garnet, och afbruka
våra det. En del gamla tillät inte att någon fick
vara inne i rummet när våren sljyptes om, utan
den som vävt det skulle vara alldeles ensam. -
När alla vävrätkorne var färdiga lades dom ut på
gräset till att blorkas. Ju fler räkter som låg på
blorken, ju stoltare kunde husmodern känna sig, på
samma gång som det vittnade om husets välstånd.

Gammalt skrock vid bakning i Luggudda härad.
Den som tillredde degen fick inte sjunga, för det be-
dödde inte gott för brödet. Man fick inte heller tala om
döda för då blev det "dödrand" i brödet. Det tilläts inte
någon främmande person att titta i ugnen under eldning-
en, för då blev brödet alldeles misslyckat. Dog någon i
huset, påstodo dom gamle att det under långa tiden hade
varit dödrand i brödet.

Fru Agnes Burch
Grovie 1

Staffanstorp.